

ДІЛО

ВХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шваб. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. переполудном
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
М. сячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лєв, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зима адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРНІЛИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Наступ на національні установи.

Львів, 12. березня 1929.

Наші дії, комуністичні й комунізаційні чини- ки завзялися опанувати всі українські націо- нальні установи. До тієї цілі йдуть вони всяки- ми шляхами і не погорджують при тім ніякими засобами. Очевидно, що ніхто не може їм заборони- ти їхнього бажання посісти весь наш національ- ний плодоток, бо від самого бажання до по- ступу здійснення дуже далека дорога. Означе не можна не розкривати на це очей українського організованого громадянства, що стоїть на на- ціональній платформі та дорожить українськи- ми установами, що є відомою працею цілих поко- лень, як цінностями. При розгляді заборних аспі- рацій наших інтернаціоналістів на національні установи, не слід ніколи забувати на те, що здійс- нення тих аспірацій було б при нинішніх обста- новках рівнозначним з цілковитим провалом усіх цих установ. Інтернаціоналісти свідомо того хо- чуть, бо ставлять справу так, що або вони бу- дуть у наших установах панами, або нехай тих установ доведіть такі не буде.

Для припущення реалізації своїх цілей на- ші дії використовують всяку нагоду, а найра- ші загальні збори тих установ. Там займаються вони переважно переведенням таких засобів як підтримання авторитету теперішніх провідників установ, як штучне насаджування галасливої о- понії на зборах і накінеш як демонстрування своїх політичних ідеалів. Учасники загальних збо- рів „Просвіти“ двоє останніх літ мали нагду по- сідати і переживати. Та живають вони та- кож іншими засобами, а саме: дуже частенько на- тягають на себе плащик т. зв. безпартійності і про- вагують усунування немих для них ідей з управ. провідників установ пібито тому, що вони є членами політичних партій. На їх місце вишу- кають значайно нефахових ділантів, які мають інтернаціоналістам промовувати шлях до цілко- вого опанування тих установ. Та про те доволі.

Нині хочемо познайомити наших читачів з планами і програмою „Сель-Роб-у-вдності“, які ми маємо „Ревізійного Союзу Українських Кооперативів“ і „Просвіти“. Перед загальними зборами обох цих установ розіслав Центральний Комітет тієї, що до недавня не комінтернофіль- ської а москвофільської (воленародівської) групи окремі інструкції до своїх „окружних, повітових і районських організацій“, в яких поставив справу дуже ясно. Він хоче опанувати „Ревізійний Союз“ і „Просвіту“. Не забуваймо, що в П. К. Союзі і „Просвіті“ на тім місці сидять всі ті бундні москво- філи, що сканігували зовсім з боротьби за опанування „Общества ім. Качковського“, до яко- го належали і залишили його цілковито ділячи від знаку „Русского Голосу“, перенесли свою „діяльність“ на терен українських національних установ. В одній з наведених інструкцій читаємо, що кожна організація (Сель-Роб-у-вдності) має поглядати про те, щоб на загальні збори „Реві- зійного Союзу“ вибрати своїх делегатів, які по приїзді до Львова мають зголоситися відразу до канце- ларії „Сель-Роб-у-вдності“, а що: не звідси пі- дуть на збори.

Гроші — читаємо в інструкції — не по- сідати бути перешкодою у прийомі делегата. Деле- гат жувати приїзати.

Сниваючись над завданням кооперативної ін- струкції формулює його так:

„Завданням кооперативу, як організації сели- сько-робітничих мас, є не лише дати своїм чле- нам можливість негнущих користей в економічній сфері, а в першій лінії служити як апарат для соціалізації й організації селисько-робіт- ничих мас до боротьби за повне соціальне і наці- ональне визволення, за селисько-робітничий уряд, за соціалізм. Загальні збори Українських Кооперативів, устахи селисько-робітничих деле- гатів, повинні ствердити, що цих завдань україн- ської кооперативної нині не сповняє“.

Дієсно українська кооперативна намічених селисько-робітничих інструкцій завдань ніколи не сповняла і віримо, що й сповняти не буде, бо її завданням економічне піднесення та господар-

ське уніалження народу, а не боротьба „за селисько-робітничий уряд і соціалізм“.

В іншій інструкції тієї самої партійної уп- рави вичитуємо відносно „Просвіти“ завдання для партійних діячів „Сель-Роб-у-вдності“ на місцях:

„Всі члени нашої партії повинні негайно на терені читальні „Просвіти“ приступити до сато- рення селисько-робітничих фракцій з метою вести свою селисько-робітничу працю по читальних органі- зовано. Для цієї цілі належить усім партійним комітетам скликати довірочну нараду всіх партійних членів, які є членами „Просвіти“ (в ти- шому місці закликають вони своїх партійців до масового впису в члени „Просвіти“). — Ред.), ви- брати провід, який стояв би на чолі селисько- робітничої фракції в „Просвіті“ і кермував працею. Ударним завданням селисько-робітничих фракцій і провідів буде підготувати загальні збори місцевих „Просвіт“, які будуть вибирати делегатів на за- гальний збір „Просвіти“ у Львові. Місцеві парт. організації мають доложити всіх старань, щоб делегатами на заг. зб. „Просвіти“ були вибрані наші свідомі активні товариші“.

Далі довідкуємося в інструкції, що на загаль- них зборах „Просвіти“ у Львові представники „Сель-Роб-у-вд.“ мають виступити з безпощад- ною критикою всієї організаційної і видавничої діяльності, доказуючи, що вона

„має на меті поширити в масах націоналістичну і клерикальну дурілку і закрити шляхи удо- радкалізації та фашизму“ а не служити інтересам українського селиства та робітництва“.

Пепесівська активність.

Шкільний законопроект ППС., його зміст, мотиви внесення та його беззастудність в теперіш- ньому моменті.

Парляментарний клуб ППС зголосив у сойм в дні 28. м. проект закону, що управлінське питання шкільництва національних меншостей в Польщі. Згідно зі зголошенням законопроектном основним типом державної школи для дітей на- ціональності української, білоруської, німецької й литовської є школа з матірньою мовою навчан- ня, себ-то школа, в якій навчання та внутрішнє й зовнішнє урядування відбувається в рідній мові та якої програма бере на увагу своєрідні при- мети культури даного народу. Справами шкіль- нництва для національних меншостей управ- ляють спеціальні національні державні підсекре- таріати міністерства освіти. В шкільних курато- ріях покладується до життя для цієї справи ви- діли з окремими візитами для шкільництва кожної національності меншостей. Для шкільни- цтва кожної національності покладується до жит- тя окремі органи шкільного самоврядування всіх ступнів. Члени тих самоврядувань — чи то з но- мінації шкільної і церковної влади, чи з вибору територіальних самоврядувань, чи з кооптації повинні належати до тієї національності, для якої покладується в даний орган шкільного само- врядування. Шкільну мережу творить окремо для кожної національності згідно із загальними основами шкільної сітки. Основою до творення шкільної мережі є шкільна метрика, що обійма- тиме й рубрику національності. Шкільну метри- ку вестимуть органи територіального самовря- дування. Ті органи не мають права квестіонува- ти національності дітей, поданих батьками чи опікунами.

Середні загально-освітні й професійні шко- ли та учительські семінарії оснуються виключно з рідною мовою дітей. У Львові буде основа- ний університет з українською викладавчою мо- вою з правами інших високих академічних шкіл.

На теренах, на яких дана меншість творить значніший відсоток населення, вводити в поль- ських школах навчання мови тієї меншости.

Ось в загальному основні постанови пепесів- ського проекту.

З того приводу помістив „Робітник“ пере- дповідю пос. А. Прухника під написом „Перший крок“, в якій між іншим читаємо:

„Десятиліття нашої держави завдане було десяти- літнім занепадом в тому напрямку (себ-то а на- лідним розв'язки національного питання — Ред.)

Про домагання „Сель-Роб-у-вдності“ до „Про- світи“ читаємо в інструкції так:

„Рівночасно з критикою діяльності мають бути висунені селисько-робітничі конкретні дома- гання, а саме: реорганізації Матеріального Т-ва „Про- світи“ згідно з класовими інтересами широких сели. і робітничих мас відносно видавничої ді- яльності і очищення її від всяких націоналі- стичних і клерикальних пересудів і т. п.“

Буквально такі самі вказівки подані в тій же інструкції і щодо кооперативів. Але найцікавішим є означення завдань „Просвіти“ в ще іншій ін- струкції „Сель-Роб-у-вдності“. Отже згідно з ін- струкцією „Просвіти“ повинна служити

„лише інтересам сели. і робітників, повинна ширити освіту, побудовану на соціалістичному світогляді, що є єдиною правильною науковою зброєю трудящих мас у їхній боротьбі за соці- альне і національне (?) визволення“.

З уваги на те, на заг. зборах „Просвіти“ тре- ба прийняти постанови про видавання просвітньої літератури в дусі „Ідеології трудящих мас“, тобто в більшовицькій ідеології і т. д.

Хто все те уважно перечитав, той зрозумів, до чого хочуть довести „Просвіту“ й всю україн- ську кооперативну ланку інтернаціоналісти. Рівно- часно кожний зрозумів також те, що тут треба братися до праці та брати активну участь у боротьбі за опанування душі народу, у боротьбі, яку накидують нам інтернаціоналісти в усяких формах, а в тім і в формі боротьби за опанування національних установ.

десятиліттям фальшивих кроків, десятиліттям помилки, десятиліттям пасивності й безрадно- сти в розв'язуванні тієї проблеми... Була спроба управлінської справи меншостевого шкільни- цтва, що найшла вислів у законі, який зміна „утра- квізм“. Той принцип, хибний у своїй основі, на- введено в життя в той спосіб, що він викли- кав загальну несправність навіть серед поляків. Там де „утраквізм“ був для національної меншости кроком назад, ввели його похвально, де був кро- ком вперед — повелися якраз навпаки. У вислі- ді тв. закон Гравського позбавив національ- ності соток (понад дві тисячі!) — Ред.) шкіл, даючи їм в заміну дуже небогато (не даючи їм нічого!) — Ред.). Сьогодні не може той закон бу- ти основою управління тієї проблеми.

„Не вирікаючись думки про боротьбу за те- риторіально-національну автономію, в теперіш- ній хвилі виступаємо з ініціативою закону, що управлінське одну ділянку, одну сторону про- блеми. Трактуюмо її як складову й організаційну частину загальної автономії, частину, яка з огля- ду на своє величезне значіння попередить, а мо- же й підготує цілість“.

„Першою й головною засадою, на якій ми операн подібну конструкцію нашого проекту, є повна рівноправність, відкинення всякого шкільного привілею для якої-небудь національ- ності. Коли в нашому проекті нестаток якогось права, якого могли би бажати й національні мен- шости, то нестаток його й для польської насе- лення. Коли одержать його „ольське населення, то одержать його й національні меншости. Бо наш проект вийшов з точки погляду обов'язую- чого шкільного устрою“.

„Другою головною основою нашого проєк- ту є принцип національної школи, кожного типу й кожного ступня, для кожної національності“.

„Думаємо теж, що кожний наріз повинен мати вплив на розвиток своєї школи. Звідси випливає принцип окремої шкільної адміністрації й окремого шкільно-національного самовря- дування, який ми вповні взяли на увагу в нашому проекті“.

Тільки говорять коментари „Робітника“ до пепесівського законопроектного. Ми з розумієм до- ді не займали становища до зголошеного за- конопроектного, викладаючи на становищі поль- ської преси. Не займали ми становища ще в „до-

му, що це є проект маневрово-політичного характеру. Цікаво напр. чому пепесівці, які нераз були при владі, які мали величезні впливи і які могли при слабкому натиску перевести не один закон у сойм, нагадалися аж тепер, коли вони є на черствому хлібі, часом навіть безнадійної опозиції, зробити „перший крок“. Уже це одно вказує нас від потреби займати становище до законопроекту, який не має вигляду статті обов'язковим законом і за який не поведе боротьби ППС.

Поява шкільного проекту ППС є все-таки помітною парламентською подією. Здавалосьби, що цей проект викличе живу дискусію в польській пресі. Тимчасом не помітно в польській пресі більшого зацікавлення. Т. зв. державна, державно-бюджетна преса або промовчує справу внесення цього законопроекту, або збуває його короткими іронічними угадками. Деяку увагу зголошеному законопроектів присвятив тільки „Курер Віленський“ (демократичний орган з безістимими симпатіями) і краківський „Час“.

„Без сумніву одною з найбільших болячок у внутрішньому житті польської держави є неуправління досі справи шкільництва національних меншостей. На ту тему писано багато, але зроблено дуже небагато (назипаки, але в протилежному напрямку! — Ред.)“.

Читачі на наслідках закону Грabsького-Тугута і на апробуваному той закон відношенні потрапляє правління. „Не входимо в побуди, які кермували тим виступом (ППС), не обманюємо себе також, щоби проект, вироблений ППС, міг бути зреалізований в усій повноті, а навіть щоби в близькій будучині вийшов на порядок навад сойму. Важним є зроблення першого кроку, проломання дотеперішньої пасивності рішучих чинників, які не зможуть вже перейти до денного порядку над внесенням ППС“.

Ми дозволимо собі бути іншої думки. Рішучі чинники, особливо тепер, після переходу на позиції „народового табору“, перейдуть і над цим проектом до денного порядку, респектуючи й далішє ліквідууючи українське шкільництво закон Грabsького-Тугута.

Краківський „Час“, який давніше, коли займав опозиційно-менсорське становище, любив від часу до часу сказати слово правди „рішучим чинникам“, тепер — нахочається „серед рішучих чинників“ — зазначає, що зголошений проект „культури й розвиває національний сепаратизм“ меншостей.

Це було би все, що досі в тій справі появилося на сторінках польської преси. Правда, в справі цього проекту забирає іще голос і життєвий „Наш Пшегьольд“, висловлюючи здивування, чому справу життєвого шкільництва відложено до окремого трактування, „Роботник“.

Після такого вступу віленський орган зупиняється на життєвським захидом у той спосіб, що — мовляв — життєвський орган не признає ніяких реформ, коли вони не обіймають життєв.

Пепесівський проект в справі національного шкільництва є тільки доказом, що ППС знаходиться в досить скрутному положенні. Інакше не могло бути мови про зголошення проекту. А здійснення того проекту — і то лише у формі

теоретичного закону, який ніколи не був би введений в життя, булоб можливе тільки тоді, колиб скрутність обняла більшу частину польського сойму, колиб наступили випадки під прапором: бути чи не бути!

За океаном.

Америка на „Рідну Школу“.

За американською українською пресою подаємо виказ значущих сум, що їх зложили поодинокі церкви, громади й установи на старокраєву „Рідну Школу“ при нагоді обідки делегата Р. Ш. Льва Ясінчука по амер. українських громадах. Зложили в доларах: Укр. кат. церква, Джерси Сіті, Н. Дж. 50, Чорноморська Січ, Нью-Йорк 50, У. Н. Поміч, Пінсбург 50, Тов. ім. І. Франка, Пінсбург 18.50, Збірка в церкві в Нью-Йорку 51.08, Тов. Дністер, Н. Й. 50, Укр. Клуб, Шикаго 169, Т-во Укр. Жінок, Шикаго 80.50, Горж. Клуб, Шикаго 50, Т-во „Бандурист“, Гартфорд 50, Т-во „Боян“, Мех Кіпорт 50, Церк. громада, Ривергед, Л. Ай. 27.50, Комітет Рідної Школи, Нью-Йорк 408.18, Комітет Рідної Школи, Батлер, Па. 94.20, Громада Вилмердинг, Па. 54, Гр.-кат. громада, Шикаго (Світ) 89, Віч. комітет, Шикаго 893.30, Віч. ком., Міннеаполіс 134.01, Церк. громада, Бофало (Іст) 11.75, Укр. громада, Бофало (Блек Рок) 26.75, Укр. церква, Ленкестер 23.25, Церк. ком., Бруклін 211.80, Ком. Р. Школи, Пінсбург 200, Українці з Ньюарку 700, Громади Нью Кенсінгтон і Ариолд, Па. 202, Віч. комітет Карнегі і Мек Кіз Кас, Па. 270, Ком. Р. Школи, Ембридж, Па. 250, Ком. Вілінг, В. Ва. 100, Ком. Янгстаун, О. 102, Ком. Гемтремк, Миш. (в готівці і деклараціях) 1.379, Ком. Дітройт (в готівці і деклараціях) 1.303.18, Ком. Клівленд 250.

Діточий концерт у Філадельфії.

В неділю 17. І. уладила українська школа ім. Івана Франка (в Січовому Домі) гарний діточий концерт. Велика й різномодна програма концерту дала нагоду зібраній публіці познайомитися з працею в цій школі і з тим матеріалом, що є між нашіми малими школярами. Кілька десятків менших і більших дітей декламувало українські вірші. Більшість з них віддавали слова українських поетів чистою і складною мовою. По другий видно було, що їм трудно приходитьсь вимовляти різне слово, бо різко чути його поза своєю школою. Особливо богата була музична частина програми. Дивацять малих співачок виступало з сольовими співами, виконуючи головну українські народні пісні. Їх гарний спів позавдав ще раз, що між нашою дітворою є багато музикальних талантів, яких родичі не повинні занедбати. Діточий хор відспівав складно низку українських народних пісень. Зібрана численно публіка витала сердечно малих учасників попису і нагороджувала оплесками їх продукції.

(„Америка“).

Виклади Василя Авраменка.

В неділю, 17. лютого ц. р. вперше загостив до українців у Філадельфії український балет-мастер і вчитель танків Василь Авраменко. Він мав перший виклад у великій залі Товариства

Горожан. Виклад був живий, цікавий, повний прикладів з історії, із щоденного життя, а також і веселих моментів та жарти. До того виклад був виголошений гарною мовою і тому публіка слухала вельми радо і з великим зацікавленням. Авраменко говорив про історію й культуру українського народу і відтак виказав, що український танок — це частина культурного дорілку українського народу. Українці повинні цінити і розвивати — казав він — все своє, рідне, всі свої культурні дорілки, передовсім тому, що вони наші рідні цінності, а також і тому, що вони дійсно великі культурні цінності, якими можемо аазивувати світ. По праді, то аж чужинці нам казали і признали, яка краса в нашій пісні, музиці і танках, а тепер вже пора і нам самим цінити й цінити наші великі народні скарби. Другий виклад Авраменка відбувся в неділю 24. лютого теж у великій залі Товариства Горожан. Авраменко розказував про свої артистичні обідки по Галичині, по Гуцульщині, в Закарпатті Європі і в Канаді та представляв красу українських танків.

ЗАМІТКИ І ВІДУКИ.

„Щасливі“ й „нешасливі“ славянські меншости.

„Слово Польске“ в статті „Славянські меншости“ вказує на значіння меншостей для консолідації даної держави. Зближення між славянськими державами можливе тільки тоді, коли меншости, що живуть в їх границях, а які належать до іншого славянського народу, користуватимуться повнотою свободного розвитку. По державній приналежності славянські меншости діляться на дві групи: на славянські меншости в славянських державах і на славянські меншости в чужоплемінних державах. Крім того слід розріжнювати в практиці меншости, що живуть суцільною масою на просторах, які прилягають до державної території свого народу, і меншостями розсіпаними.

Післявоєнна розв'язала проблеми славянської незалежності дала такий наслідок, що кількість славян, які живуть в неволі, але славянських державах є значно більша, як кількість славянських меншостей під чужоплемінним пануванням. Славянські меншости живуть в таких чужоплемінних державах: в Німеччині, Австрії, Мадярищині, Литві, Латвії, Італії, Греції і Румунії. В Німеччині живуть поляки, чехи і лужицькі серби. В Австрії маємо словінців і чехів, в Італії — словінців і хорватів, в Румунії — українців, болгар, москалів і поляків, в Греції — мacedонці (болгари), в Литві і Латвії — поляки й білоруси.

„Славянські держави, що мають в своїй межі славянські меншости, вкінці зуміють погодитися з ними і між собою. Задаванням заграничної політики славянських держав мусить бути м. і. і об'єднання з підпінання долі своїх меншостей в неславянських державах через відповідні міжнародне управління тієї проблеми“.

З цього ясно, що нещасливими є лише дрібні славянські меншости в чужоплемінних держа-

— Неправа, це все неправда! — обурився Грицько. Але Стецька огоргла радість і веселощі, і він розказував, який то тепер Грицько войовничий, гордий — а який маленький був біля Ксені, як розливався, шибетав... Грицько відгризався спочатку, як знав та виіз, але нині не був у веселому настрою. В противенстві до нього Стецько полав у веселій настрій. Крім Стецька почала атакувати Грицька також Ксеня, що чомусь відразу станула по стороні Стецька.

І так ділиши вони до пізніста, що стояло на краю села.

Просторий, біленький вибілений дім стояв край села серед розлогого вишневого саду. Від дому надбів високий кудлатий пес, прибіг і став ласитися до Ксені, а потім до Стецька.

Сад лімав під вечір. Вишні угиналися під тягарем червоних ясных оwoчів. Близьке хати росли розлогі аблуи й високі товстолісті горіхи, сплodom при висічених у мураві стежках бігли рядки агресу й вишнічок. Стежки були висипані свіжим жовтеньким піском. Перед самою хатою красувалися грудки квітів. У глибині саду стояла альтан, обросла диким виноградом, жмутками хмелю й червоною фасолею.

— Татко мабуть у альтанці.

І справді пан-отець застали вони в альтанці. Провіривши рахунки місцевій кооперативі.

— Ось і гості! — вітнівся пан-отець. — Молоді приїхали із столиці, привезли напевно купу новин.

Ксеня пішла тимчасом стежкою поміж агресами й вишнічками до дому. Погляда Стецька стежила за нею і любувався її рівним, суворим і ходом і високою поставою. По хвилі вертала вже

без капелюха, на рамені несла білу скатерть і стала застелявати стіл. Кілька хвилин пізніше вийшла і пані-матка в довгому, білому, чисто випраному фартусі, що сягав їй від шиї аж по кісткі. Йшла поважно, як сестра милосердя, несучи на підносі підвечірок. Уже здалеку асіхалося її товсте лице до Грицька. Підійшла ближче і ніби сплювало:

— Тьфу, тьфу! Щоб не наврочити! Пан Грицько — рідкий гість, а прибраний якби на весілля! Тьфу, тьфу, щоб не наврочити!

Грицько витансє з панено-маткою, як з рідною мамою й опраудувався, що не міг приїхати в нього-ж усе виклади, лядаторії й боротьба за хліб. Та пані-матка й не знавала на його слова, тільки оглянула його як сина, що вертає із чужини, і промовила:

— Добре виглядаєте на лиці, пане Грицьку: видно, що й біда нічого вам не зробить!

— Нехай мамця його так не жалують, не тішаться так ним. Якби не Цапівка — він певно не приїхав би до нас.

— Цапівка? — хто-ж там є? — питала пані-матка, адаючи, що нічого й не знає.

— Там-жеж Ксеня!

— Яка Ксеня?

— Ніби мамця не знають... Та, що до неї тише пан Грицько поезії.

— Ага, ага! Ви там були? І що? Як там? Старий, — говорила до чоловіка, — лагодь гроші, ідемо на весілля!

— До того ще далеко — боронився Грицько, хоч його очі світили радісно.

Стецько сидів уже біля Ксені, якось так-ніби випадково.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

Оповідання.

(Продовження)

— Пане Грицьку, дозвольтє вас спитати: відки ви взялися? Так нагло та нечаяно... — запитувала Ксеня.

— Відки? Зі Львова! Просто ідемо до вас! — відповів Грицько.

— Зі Львова ми виїхали ще в понеділок, а нині вже середа! — поправив Стецько. Йому хотілося вколоти — як завжди — свого приятеля, коли він говорив неправду, й рівночасно з тим і бажалося сказати щось веселого і жартівливого. — Отже ми просто ідемо зі Львова від понеділка до нині.

— Деж ви були?

— Ніде! — перебив Грицько.

— По дорозі вступили до Цапівки, — відповів Стецько.

— Ага! Ага! — засміявся Ксеня і Стецько побачив як заблищали її чудові білі зуби. — Ви їздили, пане Грицьку, до Ксені. Ага! І що там було, кажіть, кажіть! — просила, звертаючись до Стецька.

— О, цікава, як кожна жінка на любовні справи! — промовив Грицько.

— Грицько видає саме свої любовні поезії, тож перед виданням їзди розпроштарився в нею. Раз на завісиді! Та прощайся три дні! — слухайте, панно Ксеню! Там починають уже музика грати на весілля! Чуєте?

ті вчені, що бажають виконати науковий досвід серед молодішої генерації і дивуватись тим, чому так мало студентів береться до наукової праці, дуже радо подадуть допомогу в цій справі кожному.

Я думаю, що поданий автором під дискусією проект є доволі влучний. Засталося над цією справою відповісти нашим чинникам показати, що вміють виконати в цьому відношенні. Означе, якщо наслідком недостатності фондів або яких інших причин ця справа затягується, то не треба ще аргументи подати в негативі. Бо п'ятому дехто зможе дещо зарадити таке само студентство, коли більше як досі непрацює над поширенням та поглибленням свого знання в ділянці українського знавства. А тоді в певній мірі зможуть збільшити відсоток добрих учителів педагогів, як і науковців.

М. А.

На новий шлях.

Установчі збори Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи“ у Львові.

В останніх роках діяльності „Рідної Школи“ зростає сильніше відчувалася потреба оживлення і скріплення рідно-шкільних позицій у Львові і львівському повіті.

В тій цілі Головна Управа „Рідної Школи“ заініціювала заснування Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи“ у Львові, якого 1. Установчі Збори відбулися дня 19. лютого 1929 в залі Бібліотеки „Просвіта“ у Львові, Ринок 10.

Зборами проводив голова „Рідної Школи“, о. Ілля Кокорудз. У привітному слові акцентував увагу на певній потребі заснування Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи“ у Львові, який оживив би і поширив би рідно-шкільну акцію у Львові й повіті.

Стан львівського повіту і напрямні діяльності Пов. Союзу Кружків у Львові подав Іван Герасимович. Висвітлюючи у рефераті статистичні матеріали про стан населення Львова й повіту, наголошує на яскраву диспропорцію поміж цифрами гр. кат. душ населення і числом українців. Урядова статистика з 1. IX. 1928 виказує:

а) у Львові гр.-кат. 27.560 а українців 19.566
б) в повіті „ 84.177 „ 51.752
„ 92.037 „ 71.516

Ріжниця біля 20.000 на некористь українців).

Натомість рим.-кат. у Львові й повіті є 197.964, а поляків 223.738. (Ріжниця біля 20.000 на користь поляків).

При цьому слід зазначити, що ті офіційні дані не відповідають фактичному станові речі. В громаді, в яких по офіційній статистиці зовсім нема або є тільки один українець, а при голосуванні до останніх виборів впадо там чимало голосів на українську ліству. Напр. по офіційній статистиці є в Зарудцях тільки 1 українець, а при виборах до сенату впадо на 18-ту 121, на 19-ту 101 голосів, отже разом 222. У Зимній Волі по офіційній статистиці нема ні одного українця, а всеж таки найшлося 10 осіб, що віддало голоси на 18-ту і т. д.

Показуючи приблизно число гр.-кат. дітей по українських приватних і державних школах та широко по польських школах у Львові, доходять референт до висновку, що поверх 400 гр.-кат. дітей є записаних у польських школах як греко-католики, а крім того є поверх 600 таких гр.-кат. дітей, що їх затігнуто вже як рим. католиків.

Ту тисячу українських дітей мусимо вважувати від національної загрози.

До 1. грудня 1925 було у львівському повіті 143 народних шкіл тільки 26 українських, які до них! стояли майже безлюдні. Новим ударом на народне шкільництво впадала, а на українське зокрема буде поступове переведення комасції шкіл, вже зі слідуючим шкільним роком. Цей проект передбачує, що на місце 143 шкіл на 134 громад львівського повіту стане тільки 74 школи на біляшка громад кожної. Тоді, очевидно, не стане ні одної чисто української державної школи в повіті. Цю справу повинні мати Повітний Союз Кружків „Р. Ш.“ на увазі й завадити розпочати акцію оборони укр. державного шкільництва.

Пов. Союз Кружків „Р. Ш.“ переводить би рідношкільну акцію в повіті у порозумінні всіма культурними й економічними установами на місцях, зважаючи в першу чергу на громади найбільше національно загрожених.

Завдання Повітового Союзу Кружків „Р. Ш.“ на найближче майбутнє буде притягнення всіх українців під прапор „Рідної Школи“, матеріальна допомога школам і заборонкам „Рідної Школи“ у Львові і повіті, створення однієї комісії для установа і проц. датків та припинювання, щоби їх неекзактувати, утіснення й поширення діяльності всіх Кружків Львова й повіту та ріжні ініціативи в користь „Рідної Школи“.

Голоси в домагах в часі дискусії були: за-

поширенням сітки заборонки „Рідної Школи“, за створенням залізного фонду „Рідної Школи“, за видатною працею української інтелігенції, а зокрема української вчителівства приватних і державних шкіл та за опікою й вихованням членів рідношкільної молоді у Львові. Всі ці доленні рішення передати як делегати під розпорядку Раді Пов. Союзу Кружків „Рідної Школи“ у Львові.

Одноголосно вибрана Рада Пов. Союзу утворилася так: Д-р Володимир Ревук — голова, Антін Крушельницький — м. голова, Августин Домбровський — секретар, о. Антін Каптанік — скарбник, Охримович Степан, Сиренюк Марія, Степан Копач, Михайло Воробей, Катря Лотоцька, Володимир Полявський і Ярослав Гнип — члени. Іван Олійник, д-р Карло Робертський і Іван Сенів заступники.

Організаційний рух.

Турчанщина.

Дня 6-го березня п. р. відбувся в Турці н. Стр. Повітний Народний З'їзд мужів довіря Національного Об'єднання. На з'їзді явилася 354 уповноважених делегатів з 38 громад з турчанського судового повіту (в цьому було 336 селян, 4 селянки, 8 священників та інших). Не зважаючи на велике зими і погані дороги, з'їзд випав незвичайно гарно. Народам енергійно проводив голова Пов. Нар. Комітету д-р Мiron Кондрат, адвокат з Турки. Прегарний популярний реферат про політичне положення українського народу та про працю Української Парламентарної Репрезентації виводив посол Дмитро Великанович. Відтак вивозилася річеза дискусія, в якій забирали слово численні делегати як п. О. Сандович, А. Горечко, о. дек. Гр. Мороз, В. Кричківський, д-р М. Кондрат і ін. З'їзд одноголосно ухвалив повне довіря як Українській Парламентарній Репрезентації так послови Дмитрові Великановичеві за дотеперішню діяльність. Ухвалено дальше ряд резолюцій, між іншим з протестом проти проекту перебрания державою лісів і обговорено всі актуальні справи.

По широкому світі.

Т. зв. „Комітет трьох“ — представників Ліги Націй, складений з Чемберлена, Кайнонеса Де Леона і Адачі радитиме в Лондоні після 15-го квітня.

Італійський уряд скасував візи для американських підданих, щоби тим способом мати більше туристів.

Турецька преса заперечує, буцім-то Кемаль Паша недужий.

Розв'язка воєнних німецьких відшкодувань, над якою радять фінансові знавці в Парижі, має бути основана на двох принципах: 1. щоби справа довгу не мала характеру політичного, 2. щоби Німеччина не зазнала знижки марок при більших сплатах.

Сенат.

Признання дисп. фонду мін. складовського.

Дня 11. березня на засіданні сенату голосували над бюджет. прелімінаром на 1929-30 р. Маршалок сказав, що ті часті бюджети, до яких сен. комісії не внесли ніяких змін, уважатиме прийнятими в сойм. стилізації. Сен. Янушевський (Виза.) поставив внесення прийняти весь бюджет у сойм. стилізації. Внесення це відкинули 48 гол. проти 44. При голосуванні над бюджетом міністерства військових справ над внесеннями комісії про збільшення дисп. фонду того мін-ства на біляшко 2 міль. зол., скресленого соймом, внесення комісії впадо (46 гол. за, 49 проти). Вислід цей викликав ссудування, бо сенатори ББ мають у сенаті більшість, а саме 49 сенаторів на загальне число 111. В голосуванні над бюджетом міністерства внутрішніх справ на привернення дисп. фонду 6 міль. зол. мін. Складовському, також скресленого соймом, на 96 присутніх сенаторів голосувало за внесенням на привернення фонду 46, проти 42, а 8 карток було білих. Тож внесення комісії на привернення фонду перейшло. Цих 8 білих карток, завдяки яким привернено мін. Складовському дисп. фонд, віддало 6 сенаторів із НД, а 2 з ННР.

При кінці засідання сен. Пежинський у формальному внесенні домагався перешести щезаголосування над внесенням бюджет. комісії на збільшення дисп. фонду мін-ства військових справ, бо вислід голосування не відповідав укладові сил у сенаті. Проти цього домагаючи звернувся представник лівої сен. Янушевський, кажучи, що таке внесення неумотуване регуляційно. Ухвалення резолюції сен. Пежинського могло би спричинити, що сенат ніколи не мотиме перевести ніякої ухвали, коли все буде реалізу-

вати. Зі становим сен. Янушевського згодився урядуючий віцедарш. Глініч і не піддав внесенню Пежинського під голосування. Описав сенат уповноваженим маршалка вставити до скарбу, закона цифри, які вийдуть із сен. ухвал. Квоту для тяжко пошкоджених інвалідів збільшили з 3 на 4 міль. зол. Приняли внесення Нар. Кл., яке уповноважує міністра скарбу підвищити з есент. бюджетових надлижков додаток до платень державних функціонерів, суддів і прокураторів до загальної висоти 30 проц. дотеперішніх платень. Описав прийняти цілий скарбовий закон зі змінами, предлаженими комісією. Голосування над резолюціями відложили до найближчого засідання сенату, якого речинцев визначать пізніше.

Закон про судівництво у сенаті.

Дня 11. березня радила сен. правничою комісією в справі вибору референта для ухваленого соймом проекту закона, що змінює деякі постанови розп. президента держави про устрій заг. судів. Клуб ББ пропонує на референта сен. Пежинського. Сен. д-р Шрайбер (жид) зазначив, що справа ця викликає в соймі та в громад. думці боротьбу та конфлікти і прибрала політ. характер. Тому требаб призадуматися, чи ялося цей реферат віддати представникові проурядової партії, який згорі має визначену мету, виходячи зі становища зовсім іншого ніж ухвала сойму. Над тим замітками розвинулася довша дискусія, в якій сенатори ББ боролися свого становища. Сен. Макаревич (ХД) пропонує, щоби крім референта вибрати й кореферента, який боронив би становища сойму. Внесення це відкинули і референтом вибрали сен. Пежинського.

Засідання сойму.

Марш. Дашинський скликав засідання сойму на середу. На денному порядку є 22 точки, але нема звіту слідч. комісії про поставлення мін. Чеховича перед держ. трибуналом. Однак денний порядок може бути доповнений, коли комісія зуміє покінчити свою працю. Крім того на денному порядку є проект закона про побір рекрута, звіт правничої комісії, про скасування вимог про конечність докторату для виконання акад. практики на терені апел. судів у Кракові та Львові і окр. суд. в Цешині, звіт комісії пос. незайманості в справі домагаючи міністра справедливості на видачу судам ком. послів Варського та Бітнера і пос. Сель-робу Вальницького.

Справа 8-годинного дня праці.

Дня 11. березня отворили в Женеві сесію адміністративної ради міжнародного бюро праці. Англійський міністр праці Стів Майтленд мотивував внесення англ. уряду на ревізію міжнар. договору, заключеного в Вашингтоні в справі 8-годинного дня праці. Міністр сказав, що ріжні позиції Вашингтонського договору є двозначні та що приноворення їх натрапляє на труднощі. Бесідник домагався точнішого означення постанов, що торкаються тижня праці, надчисельних годин і т. д. Представник англ. робітників Павлин жалеться, що англ. уряд ждав 8 і пів років із поставленням внесення про ревізію договору.

Троцький звільнений з інтернування.

Між Троцьким і послом СРСР у Царгороді Сурожем прийшло до порозуміння, на основі якого Троцький вийшов у неділю з будинку більшовицького консуляту та поселився у турецькій готелі. Сторожа, що пильнувала Троцького, відіде до СРСР. Троцький вислав до уряду СРСР, просьбу, щоби його другим синові дозволили приїхати до нього.

Нагороди для поліцаїв і відзначення листаря.

Воевідська команда держ. поліції признала нагороди поліцаїв Панкелевичів та Бобакові. Перший з них одержав 500, другий 300 зол. Крім того обох предлажили гол. команді до відзначення. Листаря Кохановського, який оборонився перед напасниками, представили до відзначення срібним хрестом заслуги. Стан здоров'я раненого поліцай Бобака, який ще в шпиталі, значно поправився.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 88 00—88 50, канадський долар 88 10—88 20, чеська корона 0 26 00—0 26 70, австрійський шілінг 1 25 00—1 25 50, румунська леа 0 05 00—0 05 50, французький франк 0 31 50—0 31 80, швейцарський франк 1 71 25—1 71 50, фунт штерлінг 43 10 00—43 60 00, радянський червонець 17 30—18 30.

НОВИНКИ

— Свято української культури у Варшаві. Дня 2-го н. м. з ініціативи й під протекторатом проф. І. Огієнка відбувся у Варшаві, у прегарній залі „Т-ва Техніки“, вечір, присвячений українській культурі. Головною точкою вечора був реферат проф. І. Огієнка на тему „Тернистий шлях української культури“. — реферат дуже цікавий і вичащений з питомим ш. прелегентові темпераментом. Ларма, що може дещо односторонній (про мартирологію української культури на інших землях поза російською займанщиною і про розвиток культури не було мови). Другий реферат виголосив п. А. Коломиець (студент) про значення Шевченка для поневоленої нації. Решту дуже довгої програми виконували точки концертового, музично-вокального, характеру, з яких до спрали мистецьких продукцій належить зарахувати виступ струнної оркестри, що відіграла цілу оперету „Запорожець за Дунаєм“. Закреслюючи з признанням ініціативності та успішності таких вечорів, у даному випадку не можна стриматись від уваги, що слід було порівняти з традицією старих галицьких провінційних концертів, улажуваних по принципі: „чим більше — тим краще“. З уваги теж на скромні сили виконавців-студентів, може краще — кажучи мимоходом — було би, колиб отой вечір названо теж скромніше, а не „концертом-академією“ і „Святом Української Культури“. — (BFL)

— Краєвий зїзд кожухарів і білоскірників улажує в короткому часі Краєве Товариство господарське „Сільський Господар“ у Львові, вул. Зіморича ч. 20. Товариство просить всіх кожухарів та білоскірників, а також тих, що знають їх адреси, щоби поділи їх списки по поодиноким білоскірничо-кожухарським гніздам (місцевостям), щоби можна вислати їм запрошення на цей зїзд. Завданням зїзду буде підготувати краєву українську організацію кожухарів та білоскірників, тому присутність якомога більшого числа заінтересованих є конечною.

— Школи на залізничних. Цьогорічні морози спричинили на залізничних шляхах такі великі шкоди, що їх не можна навіть приблизно означити. У першій мірі пішли великанські кошти на очищення шляхів від снігу, що акривав їх кілька разів. Далі в неодному місці треба було нафратувати шини. Залізничні каси втратили багато грошів наслідком ослабленого товарового руху, а навіть особового. Непевність, чи вантаж і людина доїде на означений час на означене місце, стримує багато осіб від висилки і подорожі. Досі багато подізів застрягло в дорозі і жде аж сонце дасть собі раду з горами снігу.

— Особисті вісти. Дня 4. березня ц. р. відбувся у великій залі університету в Відні промови на доктора всіх лікарських наук — студ. мед. Василь Стефурка.

— Різні вісти. Мадарський уряд має звільнити всі нові будівлі від податку на 35 літ, щоби цим способом спричинитись до оживлення будівельного руху. — Лорд Ротермір жертвував 100 тисяч пенго на будову пам'ятника відомому мадлярському патріоту Ракочому в Будапешті. — У мексиканській в'язниці в Тампіко в'язнична сторожа застріляла 7 в'язнів, що хотіли втікати. — У Парижі арештували панка Лафіта, в якого знайшли крадені три образи італійських мистців, вартості кількох мід. — У Берліні на ліценції купила нм. фірма Бреслявера рукопис Шопена „Польонез Ас-дур“ за 9.050 марок. — У Зербеті 9-літній хлопчик застріляв свою маму, граючись револьвером батька. — Померла мати франц. фільософа Бергсона в 99 р. життя в Лондоні. — У Сорбьен (стейт Небраска) вибухли скрині з динамітом призначені для проколювання криг на річці; є 4-ох убитих і 30 ранених. — Згорів слашний історичний замок з XIII. ст. у Німеччині: анбурський; згоріло 4500 рідких книжок. — Два учасники експедиції „Красіна“ Самойлович і Чуховський, що їхали рятувати Нобіле, дають вісточки про свою виправу в Парижі.

— Зріст уродин і подруж. „Відомості статистичне“ передають цифри про зріст населення за III-те чвертьріччя 1928 р. У цьому часі було у всіх Польщі 58.904 подруж, себ-то 7,8 проц. на 1000 осіб, уродин 243.891 (32,3 проц. на 1000 осіб), а випадків смерті 118.975 (15,1 проц. на 1000). Отже природний зріст є 199.916 осіб (17,2 проц. на 1000). Скільки подруж є також великим зростом у порівнянні з 1927 р.: вона збільшилась на 20 проц.

— Заворушення в Бордо. У великій французькій пристані, місті славним вином, портові вантажники почали виявляти своє невдоволення демонстраціями. Двох із них арештували. Тоді 2-тисячна юрба, співаючи „Інтернаціонал“ з червоними прапорами пішла під в'язницю. 300 маніфестантів пробовували виважити ворота і освободити в'язнів. Для розпорошення юрби приїхала поліція та жандарми. У бійці кілька осіб було ра-

нених. Маніфестанти обкидали поліцію камінням і пляшками. Ця сутичка тривала більш години. 8 робітників арештували. У відповідь на це синдикат портових вантажників проголосив загальний страйк. Праця у пристані припинена.

— Предки Гувера німці. Американське геральдичне т-во стверджало на підставі генеалогічних дослідів, що американськ. президент Гувер являється сивім рідом у простій лінії від Аларія Губера, що уродився у Баден-Баден і звідати емігрував до Америки у 1740 р.

— Куладж приватною особою. Бувший американський президент Куладж, передавши офіційно свій уряд Гуверові, аніхав на невеличкій хутореш в Нордгемптон. Після королівського життя в „Білому Домі“ він переніється знову до простого, скромного життя. За айм у Нордгемптоні він платить 40 дол. комірного; його жінка має там лише одну служницю. Куладж любить таке життя. За час свого президентства він заощадив таки... з 3 мід. золотих. Крім рідких пропозицій, над якими він може думати на селі, йому пропонують редакцію політично-економічної частини в „Американській Енциклопедії“, де йому обіцяють по 1 доларові за слово!

— Двійник Форда. У 58 р. життя помер в Америці фотограф Едвардс, якого знали там усі, завдяки незвичайній схожості з Фордом. Він мав не тільки пияльці Форда, але і його голос, рухи та манери. Едвардс мав фотографічно-інформаційне бюро для часописів, яким постачав денні сензації. Його кар'єра почалась також від сензаційного дня. У 1916 р. він поїхав зі своїм апаратом, щоби зняти весільний хорівід еспанського короля Альфонса. Надїхала королівська карита. Апарати всіх фотографів затріщали. В цю-же мить анархіст кинув на кариту бомбу. Едвардс мав не менше щастя, що й король: його єдиний апарат зняв оцю сцену замаху. Американські газети платили за цю знімку великі гроші. Едвардс не раз був приневолений давати інтерв'ю впертим журналістам, які не вірили, що він не Форд, а після цього спростувати їх.

— Ідеальна в'язниця. Німецька преса повідомляє, що в Вестфалі, в Герд, відкрили „ідеальну“ в'язницю в тамошній в'язниці. Шо ночі арештанти виходили з неї до міста, а управа в'язниці сама давала їм „світський“ одяг, навіть смокінги, чорні краватки і крохмалені сорочки на забаву. Над ранком в'язні вертались до своїх келій і спали до вечора. Така ідилія тривала кілька місяців і тяглась би може роками, якби один із в'язнів не здегкожав собі вибачливості та чемності своїх „настановців“ і не вибрав справжньої свободи, замість ідеальної в'язниці. Пішовши ввечером на забаву, він більше не вернувся. Управа в'язниці не могла затаїти неприсутності арештанта. Почалося урядове слідство і воно ствердило, що не тільки в'язничні сторожі, але й сам директор в'язниці брали постійні хабарі. Всі вони стануть перед судом.

Громадяни! Поголовним членством дамо доказ перед світом нашої свідомості і національної гідності. Тому мерщій в ряди членів „Прессітн“.

3 судової салі.

Під замітом кольпортажі летючок У. В. О.

В понеділок дня 11. березня ц. р. почалась розправа проти Костя Огородника, 23-літнього селянина і двоох студентів львівської техніки: Юліана Гомовського і Степана Новицького, обвинувачених за кольпортажу летючок У. В. О. Салю виповнена по береги цікавою публікою.

Розправі проводить ради. Ангельський, а як вогатні засідають ради. Міхальський і ради. Згуральський. Обвинувачує прокуратор Ланевський. Боронять всіх трьох обвинувачених оборонці д-р Ганкевич і д-р Старосовський.

Акт обвинувачення каже, що оба К. Огородник, голова „Сокола“ в Фалшиці, пов. Стрий, кольпортував летючки У. В. О. між сільською молоддю в своїх селі, бо в цього при ревізії дня 9. XI. 1928 р. знайдено 19 летючок. Оба Огородники признались, що згадані летючки У. В. О. одержав від оба Ю. Гомовського, студ. техніки, який боронився знов тим, що одержав їх від оба С. Новицького, також студ. техніки. Оба С. Новицький зізнав, що ті летючки одержав від незнаомої йому особи на головним залізничнім двірці у Львові та передав їх оба Гомовському. За те прокуратор підозріває його, що він був у контакті з У. В. О. Тому прокуратура обвинувачує всіх трьох за злочини: головної зради по думці § 58 а, к. з., 59 к. з., і порушення публічного спокою по думці § 65 а, к. з. з приророзначення § 34 к. з.

Переслуханий свідок Ган, комісар поліції у Стрию, підтвердив своїм зізнанням акт об-

Д-р Ростислав Білас

орд. при вул. Коперника 48.

1.00 1-2

винувачення в цілій його основі. Тому, що другий прокураторський свідок Ожович, на який не розправа, трибунал відмовив розправу на 18. березня ц. р. На тому й перервано поспадкову розправу.

3 театру.

Кооператива Український Театр під дир. И. Стадника. А. Толстой: „Любов — книга золота“; геса в 3. діях.

Ідея пєси майже Мозієрська; це модернізована сатира у роді „Смійних чепурух“ — сатира на персайську моду перешапану на російський ґрунт у добі Катерина Великої. Молода княгиня, що вийшла аж старого, ще й старосвітського князя нудьгує страшенно серед своїх самотніх хоромів на селі. Безсилля — жалість — на свою долю листом до царниці. Тоді царниця переслала їй модну книжку всю надихану матеріями французького зіпсованого двору, захопленого в пастораліях і буколіках перелицьованих на свій лад. Золота книжка про кохання, що є підручником доброго тону та порадином у всіх виявах любовних справ, стає кодексом молодого княгині. Навіть її муж, що бунтується проти неї, мусить піддатись її законам.

Якої катавасії натворила ця книга еротичних мудрощів у голові 18-літньої княгині і в її середовищі — на це варт поглянути. У наших театрі давно вже публіка не сміялась так широко на поважній пєсі як у 1-ій дії після лектури деяких „золотих думок“ зі „Золотої Книжки“. Нелегко передати на нашій сцені обстановку та настрій такої пєси. Треба навіть дивуватись, що дирекція нашого театру знайшла на виставу такого наскрізь французького твору, що домагається вибагливих оцїяг, манер і перш за все — юкнєсів. Якщо звязати матеріальні засоби такого театру та повну технічну непригожість нашої сцени, треба признати, що вистава була приємною несподіванкою для дуже нечисленної публіки.

Театр, що мусить ставити одну прем'єру за другою не може домагатись від своїх перетомлених акторів, щоби вони знали розю вже на першій виставі. Зате треба поділяти живість і всесторонність таких акторів, що одного дня грають козаків у „Невольнику“, другого вигонюють в оперетці, третього грають російськими версалцями.

Пєса дуже добілизно вирежисерована арт. Соколовським, який дав знамениту постань затурканого старого князя. П. Тамара Гаманська, що виступала гостинно, була в тоні та рухах дуже доброю, а як на дебютантку кращою, ніж можна було сподіватись. Незрівняним був п. Рубчак; сцена відчитування книги в дяківським тоні викликала бурю оплесків. П. О. Кривичська в ролі царниці Катерини мала незлеге завдання; її поява робила зрозумілою боротьбу адюльтанта, що мусів вибирати між царницею і княгинею. П. Бенцаль у цій ролі почував себе як досвідчений актор. Другорядні ролі обсяджені так само добре.

Всїй пєсі бракувало лише приспороного темпа: гра в 2-ій і 3-ій дії повинна була перейти в тон гротески, щоби аудиторія не могла брати лірично-трагічних місць занадто поважно.

М. Р.

Нові книжки й журнали.

Юліан Бачинський: „Більшовицька революція і українці“. Критичні замітки. Друге доповнене видання. Берлі 1928. Накладом автора. Стор. 135., форм. 16°.

„Войовничий Матеріаліст“. Збірник І. під редакцією Берковича В. Генеса С., Гірчака Е., Демчука П., Ползюкова І. (природознавство), Слущкіна А. (природознавство), Степового Г. і Юришича В. Видання „Українського Інституту Марксизму-Лєнінізму“ Філософсько-Наукове Г-во „Войовничий Матеріаліст“ України. Накладом Державного Видавництва України. Харків 1929. Стор. 388. Форм. 4°.

Dziennik Urzędowy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Rzeczypospolitej Polskiej. Rok XII. Nr. 3. Warszawa, 29. lutego 1929.

Приспийте негайно коляду та списки громад і гуртків, що колядували на „Рідну Школу“, щоби втегнути їх у загальний список пєсвітів і громад, який ладить до друку Головна Управа „Рідної Школи“ у Львові, Грудня 4. 10

